

CE – označevanje pri oknih in vratih

Standard proizvodov EN 14351-1

Pojasnila:

„Naš katalog vprašanj, odgovarja številnim vprašanjem v zvezi s CE znakom. Po preučitvi bodo skrbno oblikovani odgovori. Vemo pa da odgovori dajejo le splošno pomoč in orientacijo glede na sedaj veljavne zakonske zahteve. Izsledki in rezultati naših preučitev pa nimajo direktno nikakršno povezavo z dejanskimi sodnimi primeri in postopki; za vsak posamezen pravni primer pa je potrebno proučiti konkreten pravni položaj. VBH zato izključuje "pravno odgovornost za odgovore na vprašanja v zvezi s CE znakom"“

1. Splošna vprašanja o CE temi:

1.1. Ali morajo imeti vse okenske in vratne konstrukcije CE-znak?

Standard proizvodov EN 14351-1 določa zahtevane lastnosti za »okna in zunanja vrata brez požarne zaščite in dimne zatesnitve«. Področje uporabe je opisano v členu 1. EN 14351-1 navaja tudi materialno neodvisne zmogljivostne lastnosti za okna (tudi za strešna okna in strešna okna s požarno zaščito od zunaj in balkonska vrata), zunanja vrata (vključno s steklenimi vrati brez okvira ter požarnimi in evakuacijskimi vrati) ter sestavljene elemente. Koegistenčna faza za EN 14351-1 se konča 01.02.2010. Od tega časovnega obdobja naprej morajo biti vsa okna in vrata, ki spadajo v področje uporabe standarda proizvodov EN 14351-1, preden gredo v prodajo, označena s CE-znakom. Izjemoma zadošča poenostavljen postopek za pridobitev CE-znaka pri posamični in ne-serijski proizvodnji.

1.2. Ali mora s CE znakom proizvod označiti proizvajalec ali tisti, ki proizvod proda stranki (trgovec)?

V členu 3 (»CE označevanje«) je prihod CE-označevanja »v odgovornosti proizvajalcev ali njihovih pooblaščenih prodajalcev v evropskem gospodarskem prostoru«. Proizvajalec je po gradbenih smernicah oz. zakonu tisti, ki izdelava gradbeni proizvod in ga da v prodajo. Sem spada tudi montažer, kadar sestavlja gradbene elemente različnih dobaviteljev, saj gradbene smernice oz. zakon obravnavajo »končne produkte«. Glede na te predpostavke je tudi montažna dejavnost odgovorna za CE-označevanje.

1.3. Ali zadošča petletno shranjevanje dokumentacije?

Člen 7.2.3 v EN 14351-1 pravi, da mora »popoln certifikat o proizvodu« proizvajalec hraniti toliko časa dokler proizvod proizvaja in potem še vsaj naslednjih pet let. Praviloma tako pet letno obdobje ne zadošča. Glede na okoliščine je smiselno časovno obdobje 10 let.

Čas, kako dolgo se hrani dokumentacija proizvajalčeve lastne kontrole proizvodov glede na EN 14351-1, ni točno predpisan. Vsekakor iz tega izhaja, da je na LKP-podlage treba paziti najmanj tako dolgo, kot na testne certifikate, pri čemer mora biti dvrnitev zahteve po še daljšem časovnem obdobju pretehtano.

1.4. Ali se po 01.02.2010 smejo prodajati okna brez CE-znaka?

Od 01.02.2010 bo CE-označevanje za okna obvezno. V trenutku, ko proizvajalec proda okno trgovcu ali monterju, ga je dal v promet. Preden pa ga proizvajalec da v promet, ga mora po smernicah gradbenih proizvodov / gradbeni zakonodaji označiti s CE-znakom.

1.5. Kdo nadzira CE-označevanje?

Gradbena zakonodaja (v Nemčiji 13 BauPG) vsebuje prepoved neupravičenega označevanja gradbenih proizvodov. Po državnem pravu pristojen ali glede na državno ureditev določen organ (v Sloveniji tržna inšpekcija in gradbena inšpekcija) lahko daje v promet ali pa prepove promet z gradbenimi proizvodi in oznake razvrednoti ali odstrani, v primeru da so bile le-te neupravičene.

Primer Bavarske:

Na Bavarskem je »pristojen organ« po 11 uredbi v gradbeništvu (ZustVBau) od 05.07.1994 »okrožni uradni organ«. Če na nadzornem področju pride do uporabe gradbenega proizvoda v okrožjih, katerih se po 5 členu naloga v celoti prenesene na gradbeni nadzorni organ; pristojnost večjih okrožnih središč sledi iz uredbe o nalogah velikih središčnih okrožij.«

Primer Baden-Württemberg:

V Baden-Württembergu je po deželnem gradbenem redu (LBO-BW) stvarno pristojen nižji gradbeno pravni organ. Nižji gradbeno pravni organi so občine in upravne skupnosti, 46 Abs. 2 LBO-BW.

1.6. Kateri so uradni certifikacijski organi?

Po zakonu o gradbenih proizvodih so za preverjanje, nadzor in certificiranje gradbenih produktov zaradi harmoniziranih norm in evropskega tehničnega dostopa, po smernicah gradbenih proizvodov certifikacijski organi na tako imenovani Nando-listi (lista na kateri so certifikacijski organi evropske komisije).

Informacije so dostopne tudi na DIBt. DIBt vodi seznam, vseh po zakonu o gradbenih proizvodih in državni gradbeni ureditvi priznanih nadzornih in certifikacijskih organov.

(v Sloveniji je tak certifikacijski organ ZaG)

1.7. V čem je razlika med predpisi za lesno proizvodnjo ali za proizvodnjo iz umetnih mas?

V EN 14351-1 velja neodvisnost materialov. Načeloma ni razlik.

1.8. Ali napačno CE-označevanje vedno vodi k temu, da je proizvod pomanjkljiv?

V skladu s predpisi CE-označevanje izvira iz (javnega) prava o gradbenih proizvodih in ga je potrebno ločiti od civilnopravnega prava. Civilnopravna odgovornost se razsodi po pripadajočih podobnih razsodbah.

1.9. Ali lahko pride z investitorji pri obojestranskem dogovoru do pomanjkljivo dogovorjenega CE-znaka?

Dogovori, ki kršijo pravno prepoved (prepoved dajanja v promet proizvodov brez CE-označevanja), načelno ne smejo biti sklenjeni. V kolikor se proizvod uporabi neposredno na gradbišču, se postavlja vprašanje ali je danost v promet sploh možna. V vsakem primeru mora biti za proizvod iz gradbeno pravnega vidika dovoljena uporaba.

1.10. Ali je lahko posebna konstrukcija stranke dokončana, v kolikor se do tedaj za tovrstne konstrukcije ne predloži poročilo o inicialnem prvem preizkusu?

»Posebna konstrukcija stranke« je lahko dokončana, toda vseeno se mora izvršiti inicialni prvi preizkus.

1.11. Pri CE-znaku je proizvajalec znan. Trgovec velikokrat ne želi navodil in oznak tuje proizvodnje. Katere možnosti obstajajo, da proizvajalec ni naveden?

Ni nobene možnosti. Naloga proizvajalca je, da mora proizvodom slediti.

1.12. Katere lastnosti (karakteristike) so obvezne na CE označbi v drugih državah?

To je odvisno od tamkajšnjih veljavnih predpisov. Nekaj več informacij bo pripravljeno v naslednjih mesecih. (Za Slovenijo so obvezne: propustnost zraka na pripirah, toplotna prehodnost, vodotesnost, zvočna izolirnost/izolativnost, obnašanje pri obremenitvi z vetrom, energijska prepustnost)

1.13. Pod kakšnimi pogoji lahko proizvajalec uporablja dokazila sistemodajalca k CE-znaku?

Norme proizvodov v ta namen ne določajo nobenih izjav. Podatke o nalogah sistemodajalca dobimo v »Guidance Paper M«. Pod opisom »Cascading ITT« lahko uporabimo rezultate testiranja sistemodajalca preko proizvajalca pod sledečimi pogoji:

- Uporaba enakih sestavin
- Sistemodajalec daje na razpolago smernice izdelave
- Predelovalec je odgovoren za pravilno predelavo in dajanje v promet
- Predelovalec sprejme smernice izdelave sistemodajalca v svojo kontrolo proizvodnje.

2. Označevanje

2.1. Katere mandatne lastnosti (karakteristike) morajo biti v Nemčiji navedene kot obvezne lastnosti na CE Znak!

Karakteristike morajo biti podane, kadar (nacionalno) gradbeno pravo o mandatnih lastnostih ustreza zahtevam ZA EN-standarda. Če postavlja gradbeno pravo dodatne zahteve, mora biti izraženo CE-označevanje razredov /stopnjah učinka. V tem primeru opcija NPD (brez določenih lastnosti) ne sme biti uporabljena.

(Nacionalno) gradbeno pravo v Nemčiji postavlja z energijsko varčevalnim redom (EnEV) zahteve za koeficient toplotne prehodnosti in zračne propustnosti.

2.2. Kaj se zgodi ob zlorabi, npr. napačnem označevanju s CE-znakom?

Vsaka članica EU mora skrbeti za pravilno uporabo CE-označevanja. V kolikor je proizvod narobe označen, mora biti iz prometa takoj odstranjen ali pa je promet z njim treba omejiti.

3. Konstrukcije in posebne konstrukcije

3.1. Ali posebne konstrukcije kot dvižno drsna vrata potrebujejo CE-znak?

Tudi dvižno drsna vrata spadajo pod EN 14351-1 in morajo biti označena s CE-znakom?

3.2. Kaj je proizvodna družina?

Proizvodna družina je sestavljena iz proizvodov, ki imajo enake lastnosti. Po členu 7.2.1. EN 14351-1 se lahko za namen testiranja »okna in zunanja vrata združijo v eno proizvodno družino, pod predpostavko da so zelene lastnosti za vsa okna in zunanja vrata za to družino enake.« Po kriterijih EN 14351-1 različni produkti zaradi različnih lastnosti pripadajo različnim družinam. Npr. »izbrane lastnosti« nihajnih oken niso enake z IV 68-okni, zato jih je treba izločiti iz proizvodne družine. Narejeni morajo biti tako vsi potrebni testi za nihajna okna kot tudi za IV 68-okna.

3.3. Ali se okna večja od testiranih velikosti lahko da v promet?

Pretirana velikost je lahko ovira. Da določena konstrukcija (prevelika) lahko pride v promet, potrebujejo konstrukcije s to velikostjo izvedena prva testiranja.

3.4. Ali morajo proizvajalci z umetnimi masami tudi označevati svoje proizvode?

Glede na to, da za okna iz umetnih mas ne veljajo nobene posebnosti, jih je prav tako potrebno označevati z CE-znakom. Tudi na področju oken iz umetnih mas lahko sistemodajalec ali pa proizvajalec sam testira okna pri certifikacijskem organu. Pri EN 14351-1 velja neodvisnost materialov.

3.5. Ali mora biti vsak sistem z okovjem testiran ali zadošča CE-označevanje s strani proizvajalca okovja?

EN 14351-1 velja za »pripadajoče okovje, v kolikor je to prisotno«. Priloga A pa opisuje učinek menjave med lastnostmi in vgradnimi deli. Pri izmenjavi okovja potemtakem velja: »V primeru obstaja dokumentiranega potrdila o ustreznih normah okovja lastnosti menjanega okovja, da ustrezajo originalnemu okovju (uporabnost dokazana pri prvem testiranju), v takšnem primeru ponoven test ni potreben«. Sistemodajalec v tem primeru nudi različne rešitve.

3.6. Katera odstopanja od testnih elementov so dovoljena in od kdaj so nova testiranja nujna?

Odstopanja od testnih elementov so dovoljena in ležijo v območju odgovornosti proizvajalca. Proizvajalec mora paziti, da izmenjava komponent, kot tudi spremembe v konstrukciji in merah ne povzročijo pomembnih poslabšanj zahtevanih lastnosti.

3.7. Ali morajo mizarji, ki sami proizvajajo ravna ploščata vratna krila (t.i. rolinge) označiti s CE-znakom?

Vsak proizvajalec – tudi vsak proizvajalec rolingov – je odgovoren za CE-označevanje svojih proizvodov. To pomeni, da tudi za hišna vrata iz ploščatih vratnih kril veljajo ustrezne zahteve za CE-označevanje (certifikat prvega testiranja, proizvajalčeva kontrola proizvodov, navodila za vzdrževanje in oskrbovanje...)

3.8. Od kdaj bo CE-označevanje za notranja vrata potrebno?

Odločilna proizvodna norma za notranja vrata (brez zahtev za dimno in protipožarno zaščito) je proizvodna norma 14351-2. Notranja vrata so podvržena obveznosti za CE-označevanje, ko poteče koeksistenčna faza EN 14351-2 .

4. LKP (proizvajalčeva/lastna kontrola proizvodnja)

4.1. Ali so navodila za vzdrževanje in nego obvezna?

Člen 6 v EN 14351-1 določa katere točke proizvajalčevih nalog morajo biti izpolnjene. Med drugim tudi navodila za vzdrževanje in nego, kot tudi nasvet o varni uporabi.

4.2. Ali je potrebno pri LKP (lastna kontrola proizvodnje) za vsak izdelani delček v proizvodnji voditi dokumentacijo?

Določila v zvezi s proizvajalčevo lastno kontrolo se nahajajo v členu 7.3 v EN 14351-1. Po teh napotkih mora temeljiti kontrola produkcije v odvisnosti od postopkov proizvodnje, izvajati se mora redne preglede (inšpekcije), postavljati povratna vprašanja, nadalje mora temeljiti na ocenah in vrednotenjih ter na uveljavljanju zahtevanih rezultatov v zvezi z vhodnimi materiali, polizdelki in končnimi proizvodi. Kontrola proizvodnje mora biti prilagojena produkciji, npr. velikosti serij proizvoda, vrsti proizvoda. Iz tega sledi da vsak izdelani košček ni potrebno dokumentirati, potrebno pa je izvajati naključna testiranja. Pogostost testiranj naj bo odvisna od izgotovitvenih serij, rezultati pa morajo biti dokumentirani.

5. VBH-rešitev

5.1. Kako visoki so stroški ko skuša proizvajalec uporabiti VBH jev prvi preizkus proizvoda?

Kakor hitro hoče proizvajalec uporabiti ITT proizvoda, mora poravnati pavšalne stroške za pokritje zgolj stroškov obdelave podatkov prijave in obdelavo dovolilnice za proizvod. To so enkratni stroški in niso nikakršna licenca!

Prijava za pridobitev vstopnega gesla stane 800€ (tu je všteto poleg stroškov obdelave še plačilo nekakšne garancije, ki pa se v obliki rabatov lahko povrne), prva dovolilnica proizvoda stane 225€ (za družino proizvoda, npr. navadno vrtljivo nagibno okno), druga 95€ in vsaka nadaljnja 95€. Za vsako menjavo in podaljšanje še 40€ (dovolilnica ima veljavo 2-3leta).

6. Fasada

6.1. Ali je v okvirih CE Znaka pri visečih fasadah dovoljen neodvisno od preizkusov proizvajalca alternativni proizvod (steber- kavelj-spojnik), ki je z vidika gradnje sicer dovoljen.

Za vse vrste visečih fasad je obvezujoča norma proizvoda EN 13830.

Testirana (preizkušena) mora biti celotna viseča fasada; posamezni vgradni elementi ne potrebujejo označevanja. Če se produkt spremeni se je izvajalec montaže fasade dolžen odločiti ali so potrebni nadaljnji testi in preizkusi. Če je zamenjava ustrezno tehnično dokumentirana, malenkostne spremembe ne zahtevajo dodatnih testov in preizkušanj.

S stališča gradbenega prava je za spremenjene spojnike potrebna proizvajalčeva (tisti ki izvaja montažo) izjava da je proizvod usklajen s priznanimi tehničnimi pravili (enako kakor, če damo v promet manj pomemben gradbeni proizvod)

Priporočamo pa da pooblaščen inštitut (certifikacijski organ), ki je teste in preizkuse opravil poda v zvezi s tem pojasnilo.

6.2. Ali lahko proizvajalec, ki je pridobil teste in preizkuse(ITT) od sistemodajalca, uporablja vgradne elemente (npr.stebre/križne spojnike), ki pa jih ne dobavlja od sistemodajalca.

V osnovi lahko proizvajalec ki ima testiran svoj proizvod, vse vgradne elemente dobavlja od kateregakoli dobavitelja. Kadar pa mora proizvajalec poseči po rezultatih testov in preizkušanj (ITT Cascading) je vezan na kaskadno pogodbo s sistemodajalcem. Proizvajalec pa mora sam dokazati ali uporaba tujih vgradnih delov ni izključujoča!

Pojasnila:

„Naš katalog vprašanj, odgovarja številnim vprašanjem v zvezi s CE znakom. Po preučitvi bodo skrbno oblikovani odgovori. Vemo pa da odgovori dajejo le splošno pomoč in orientacijo glede na sedaj veljavne zakonske zahteve. Izsledki in rezultati naših preučitev pa nimajo direktno nikakršno povezavo z dejanskimi sodnimi primeri in postopki; za vsak posamezen pravni primer pa je potrebno proučiti konkreten pravni položaj. VBH zato izključuje "pravno odgovornost za odgovore na vprašanja v zvezi s CE znakom"